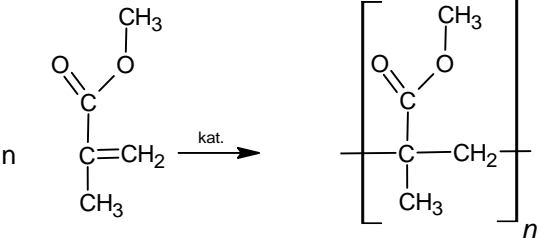

Műanyagok, energiagazdálkodás – középszint

A műanyagokat eredet szerint, lehetnek természetes és szintetikus eredetűek.	
A műanyagokat csoportosíthatjuk feldolgozás során tanúsított viselkedésük szerint: hőre lágyuló és hőre keményedő műanyagok.	
A kaucsukfa nedvéből készülő természetes eredetű műanyag a gumi .	
A polietilén monomerje az etén .	
A polietilénből csomagolóanyagokat és fóliákat készítenek.	
A teflon monomerje a tetrafluoretén .	
A teflonból edényekre ellenálló bevonatot és laboreszközöket készítenek.	
A PVC monomerje a vinil-klorid .	
A PVC-ből padlót és burkolatot készítenek.	
Mivel a műanyagok nem bomlanak le a természetben, ezért könnyen felhalmozódnak hulladékként.	
A műanyagok elégetésekor számos káros anyag kerül a levegőbe.	
A PVC elégetésekor felszabaduló hidrogén-klorid a savas esők egyik okozója.	
Fontos a műanyagok szelektív gyűjtése , mert ezáltal újrahasznosíthatóak .	
Néhány műanyag allergiát válthat ki az arra érzékeny emberek esetében.	
A nem megújuló energiaforrások közé tartozik a kőszén , a kőolaj és a földgáz .	
A nem megújuló erőforrások több millió év alatt keletkeztek.	
A nem megújuló erőforrásokból a készleteink nagysága korlátozott .	
Az atomenergia speciális erőforrás, mert alapanyagát, az uránércet bányászni kell, viszont nem jár károsanyag kibocsátással.	
A kőszén, a kőolaj és a földgáz elégetése során üvegházhatású szén-dioxid és más káros anyagok, például kén-dioxid képződik.	
A megújuló erőforrások közé tartozik a napenergia , a vízenergia , a szélenergia , a biomassza és a geotermikus energia .	
A megújuló energiaforrások kevesebb károsanyagkibocsátással járnak.	

Műanyagok, energiagazdálkodás – emelt szint

A műanyagok lehetnek szerves vagy szervetlen láncúak.	
Amennyiben a kaucsukhoz több ként adagolunk, akkor keménygumi, másnéven ebonit keletkezik	
A szintetikus műanyagokat csoportosíthatjuk előállításuk módja szerint, lehetnek polimerizációval vagy polikondenzációval előállított anyagok.	
A polipropilén monomerje a propén .	
A polipropilénből csomagolóanyagokat és csöveket készítenek.	
A polisztirol monomerje a sztírol .	
A polisztirol tejfölös dobozok és habosított formában szigetelőanyagok (hungarocell) alapanyaga.	
A plexi monomerje a metil-metakrilát .	
A plexit műanyag üvegek és protézisek készítésére használják fel.	
A műgumit alapanyaga az izoprén .	
A műgumi legelterjedtebb felhasználása az abroncsgyártás területe.	
Az etén polimerizációja (egyenlet)	$n \text{ H}_2\text{C}=\text{CH}_2 \xrightarrow{\text{kat.}} \left[\text{CH}_2-\text{CH}_2 \right]_n$
A propén polimerizációja (egyenlet)	$n \text{ H}_2\text{C}=\text{CH}-\text{CH}_3 \xrightarrow{\text{kat.}} \left[\text{CH}_2-\underset{\text{CH}_3}{\text{CH}} \right]_n$
A vinil-klorid polimerizációja (egyenlet)	$n \begin{array}{c} \text{H} & & \text{H} \\ & \backslash & / \\ & \text{C}=\text{C} \\ & / & \backslash \\ \text{Cl} & & \text{H} \end{array} \xrightarrow{\text{kat.}} \left[\begin{array}{c} \text{H} & \text{H} \\ & \\ -\text{C} & - & \text{C}- \\ & \\ \text{Cl} & \text{H} \end{array} \right]_n$
A tetrafluoretén polimerizációja (egyenlet)	$n \begin{array}{c} \text{F} & & \text{F} \\ & \backslash & / \\ & \text{C}=\text{C} \\ & / & \backslash \\ \text{F} & & \text{F} \end{array} \xrightarrow{\text{kat.}} \left[\begin{array}{c} \text{F} & \text{F} \\ & \\ -\text{C} & - & \text{C}- \\ & \\ \text{F} & \text{F} \end{array} \right]_n$
A sztírol polimerizációja (egyenlet)	$n \begin{array}{c} \text{HC}=\text{CH}_2 \\ \\ \text{C}_6\text{H}_5 \end{array} \xrightarrow{\text{kat.}} \left[\begin{array}{c} \text{CH}-\text{CH}_2 \\ \\ \text{C}_6\text{H}_5 \end{array} \right]_n$

<p>A metil-metakrilát polimerizációja (egyenlet)</p>	
<p>A szilikonok monomerjei a metil-szilanolok.</p>	
<p>A szilikonokat olajként, zsírként és gumi alapanyagaként használják fel.</p>	
<p>A fenoplasztok egyik képviselője a bakelit.</p>	
<p>A bakelit monomerjei a formaldehid és a fenol.</p>	
<p>A bakelit hőre keményedő műanyag.</p>	
<p>A bakelitet szigetelő és hőálló tulajdonsága miatt elektromos konnektorok és burkolatok készítésére használják.</p>	
<p>Az aminoplasztok monomerjei a formaldehid és a karbamid.</p>	
<p>Az aminoplasztok hőre keményedő műanyagok.</p>	
<p>Az aminoplasztokból konnektorok készülnek.</p>	
<p>A poliészterek egyik képviselője a terilén (PET), amelyet műszálként használnak fel szövetek készítésére, illetve hőformázással műanyag üvegeket készítenek belőle.</p>	
<p>A terilén hőre lágyló műanyag.</p>	
<p>A terilén monomerjei a tereftálsav és a glikol.</p>	
<p>A poliamidok egyik képviselője a nejlon, amelyet műszálként használnak fel.</p>	
<p>A nejlon monomerjei az adipinsav (hexándisav) és az 1,6-diaminohexán.</p>	